

Ярошевська Т. В.,
докторка юридичних наук, доцентка,
професорка кафедри соціально-психологічних і гуманітарних наук
Дніпровського державного технічного університету
ORCID: 0000-0001-5525-1681

ПРОБЛЕМИ ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК У КРАЇНАХ ЄС В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

PROBLEMS OF FORCED MIGRATION AND SOCIAL ADAPTATION OF UKRAINIAN WOMEN IN EU COUNTRIES IN THE CONDITIONS OF THE WAR IN UKRAINE

У статті досліджуються проблемні питання вимушеної міграції та соціальної адаптації українських жінок у країнах ЄС в умовах війни в Україні. Наголошено на тому, що українські жінки, які були змушені залишити свої домівки через війну, в країнах перебування стикаються з численними викликами та важливими рішеннями, які впливають на їхнє майбутнє. Питання про повернення до України після завершення війни або залишення в країні ЄС, народження дітей у нових умовах та визначення майбутнього своїх родин є надзвичайно важливими. Ці рішення не лише впливають на їхнє особисте життя, але й на демографічну ситуацію та економічний розвиток України. Забезпечення підтримки для таких жінок є ключовим завданням суспільства, яке прагне створити умови для їхньої інтеграції, захисту прав та побудови стійкого майбутнього.

Україні для ефективного управління міграційними процесами необхідно розробити довгострокову стратегію сприяння поверненню наших громадян на Батьківщину, що охоплюватиме заходи з підтримання української культурної ідентичності за кордоном та створення гідних умов для безпечного перебування та працевлаштування в Україні. Ключовим компонентом цієї стратегії стане співробітництво з іншими державами для врегулювання питань міжнародної мобільності українців, особливо в процесі інтеграції в ЄС і забезпечення можливості вільного переміщення робочої сили.

Звертається увага на те, що державні програми підтримки та наукові дослідження стосовно життєвих обставин українських жінок, які перебувають в країнах ЄС під тимчасовим захистом та їхніх намірів щодо повернення, є важливим елементом у формуванні політики врегулювання вимушеної міграції. Країни ЄС та український уряд мають створити взаємні норми щодо інтеграції українців до відбудови України та залучення їх до післявоєнного суспільно-політичного життя.

Ключові слова: війна в Україні, міграція українських жінок, адаптація, тимчасовий захист, країни ЄС.

The article examines the problematic issues of forced migration and social adaptation of Ukrainian women in EU countries in the context of the war in Ukraine. It is emphasized that Ukrainian women who were forced to leave their homes due to the war face numerous challenges and important decisions in their host countries that affect their future. The issues of returning to Ukraine after the war or remaining in an EU country, having children in new conditions, and determining the future of their families are extremely important. These decisions not only affect their personal lives, but also the demographic situation and economic development of Ukraine. Providing support for such women is a key task of a society that seeks to create conditions for their integration, protection of rights, and building a sustainable future.

In order to effectively manage migration processes, Ukraine needs to develop a long-term strategy to facilitate the return of our citizens to their homeland, which will include measures to maintain Ukrainian cultural identity abroad and create decent conditions for safe stay and employment in Ukraine. A key component of this strategy will be cooperation with other states to resolve issues of international mobility of Ukrainians, especially in the process of integration into the EU and ensuring the possibility of free movement of labor.

It is noted that state support programs and scientific research on the living conditions of Ukrainian women who are in EU countries under temporary protection and their intentions to return are an important element in formation of the policy of regulating forced migration. EU countries and the Ukrainian government should create mutual norms for the integration of Ukrainians into the reconstruction of Ukraine and their involvement in post-war social and political life.

Key words: war in Ukraine, migration of Ukrainian women, adaptation, temporary protection, EU countries.

В умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну та активних бойових дій, значно збільшилися процеси вимушеної міграції. Основною категорією мігрантів стали українські

жінки з дітьми, які шукають безпеки та захисту, зокрема, у країнах Європейського Союзу. Українські жінки, які були змушені залишити свої домівки через війну, за кордоном стикаються

з численними викликами та важливими рішеннями, які впливають на їхнє майбутнє. Питання про повернення до України після завершення війни або залишення в країні перебування, народження дітей у нових умовах та визначення майбутнього своїх родин є надзвичайно важливими. Ці рішення не лише впливають на їхнє особисте життя, але й на демографічну ситуацію та економічний розвиток України. Забезпечення підтримки для таких жінок є ключовим завданням суспільства, яке прагне створити умови для їхньої інтеграції, захисту прав та побудови стійкого майбутнього.

Так, українські жінки, опинившись за межами країни, часто стикаються з багатьма труднощами, які потребують оперативної адаптації до нових умов роботи та життя. У таких ситуаціях їм доводиться швидко засвоювати нові навички та знання, що залежать від конкретних обставин. Процес адаптації нерідко супроводжується значним стресом, пов'язаним, зокрема, з втраченою звичних професійних і соціальних мереж. У результаті це може спричинити зменшення їхнього соціального та культурного капіталу, провокуючи виникнення внутрішньої напруги. Така напруга ускладнює взаємодію з людьми довкола та створює перепони до успішної інтеграції в нове середовище.

Слід наголосити, що наразі основним стратегічним завданням України є захист національних інтересів, зокрема забезпечення безпеки та відновлення територіальної цілісності нашої країни. Це включає протидію російській агресії, зміцнення міжнародної підтримки, інтеграцію в європейський простір та створення умов для розвитку громадянського суспільства. Важливо також забезпечити реалізацію прав і свобод громадян, що сприятиме побудові стабільного, демократичного та економічно розвинутого суспільства [1, с. 6].

Повернення українських жінок на Батьківщину є надзвичайно важливим і водночас непростим процесом, що вимагає системного підходу та всебічного планування. Для успішної реінтеграції необхідно забезпечити безпеку, створити сприятливі умови для професійного розвитку, працевлаштування та відновлення соціальних зв'язків. Особливої уваги заслуговує формування комфортного середовища для дітей, а саме: доступ до якісної освіти, медицини, повноцінного розвитку. Крім того, вагомим чинником є підтримка у зміцненні сімейних стосунків, оскільки процес повернення нерідко супроводжується емоційними та психологічними випробуваннями. Успішна реалізація цього завдання залежить від тісної взаємодії державних структур та громадських організацій, які мають надавати підтримку на кожному етапі адаптації [2, с. 220].

Отже, для України наразі важливим є питання дослідження адаптації українських жінок у країнах ЄС, враховуючи їхній статус вимушених

мігрантів, а також розроблення ефективних механізмів підтримки для повернення українок на Батьківщину у післявоєнний період.

В останні роки багато науковців різних галузей досліджували питання, пов'язані з міграцією людей в умовах збройного конфлікту. Серед них можна виділити юристів, соціологів, філософів, психологів, економістів, політологів та представників інших наукових напрямків. Їхні дослідження є важливими для розуміння причин, наслідків та можливих шляхів розв'язання складних проблем. Так, можна виділити наступних науковців: І. Алмаші, М. Алмаші, В. Андрейко, Я. Бондаренко, В. Будкін, Д. Волоско, Н. Гладчак, С. Городецька, М. Головатий, К. Димов, Т. Кізіма, Т. Коломієць, З. Краснодембські, І. Куревіна, Я. Лісун, С. Лукомська, Л. Малиновська, А. Міхнік, Б. Мохончук, В. Онищук, В. Петюх, С. Пілюк, М. Продан, Т. Пушнова, П. Романюк, М. Саракуца, С. Січко, Р. Стаканов, В. Степаненко, О. Стрельник, С. Трубич, Р. Шай, Ю. Швалб, К. Шиманська, О. Шестаковський, О. Чернега, Ю. Яковенко та інші. Під різним кутом українські та закордонні вчені досліджувати проблемні питання цієї сфери.

Роботи цих та інших науковців заклали підґрунтя для поглиблення й інтеграції напрямів у сфері соціальних конфліктів і, як наслідок – вимушеної міграції, зокрема, жінок та їх адаптації до нових реалій. Проте наразі важливим завданням є глибше вивчення адаптаційних процесів саме українських жінок, які вимушено мігрували до країн ЄС через війну. Це включає аналіз їхніх правових, соціальних, культурних та економічних викликів, а також розробку дієвих механізмів підтримки. Особливу увагу слід приділити створенню стратегій для полегшення їх повернення на Батьківщину після стабілізації ситуації в Україні. Важливо враховувати не лише їхні потреби, але й можливості інтеграції у відновлення країни.

Європейський Союз продемонстрував швидку і ефективну реакцію на повномасштабне вторгнення росії в Україну та проявив солідарність при наданні підтримки українцям, які опинилися у складних умовах через війну. Ця допомога охоплювала екстрену підтримку у сфері цивільного захисту, гуманітарної допомоги, організацію роботи на кордонах та забезпечення захисту для тих, хто змушений був залишити свої домівки через війну.

Так, 20 липня 2001 року була прийнята Директива 2001/55/ЄС про тимчасовий захист [3]. Ця Директива передбачає створення правових механізмів тимчасового захисту для осіб, яким довелось масово залишити свої країни через надзвичайні обставини. Крім того, Європейська комісія розпочала активну співпрацю з країнами-членами ЄС, спрямовану на збір даних про ситуацію на місцях та запобігання випадкам торгівлі людьми.

Директива 2001/55/ЄС про тимчасовий захист створює сприятливі умови для успішної інтеграції українок у європейське суспільство, проте цей процес потребує значної віддачі. Основними компонентами цього шляху є підтвердження наявних професійних кваліфікацій, вивчення місцевої мови та адаптація до нових життєвих реалій. Звичайно, переїзд за кордон у пошуках безпеки супроводжується численними труднощами для мігрантів. Однією з головних є адаптація до мовного середовища, пошуку роботи чи способів заробітку у незнайомих умовах. Крім того, важливим викликом стає подолання психологічних проблем, таких як тривога, стрес чи відчуття ізольованості. Вирішення цих аспектів вимагає всеосяжної підтримки. Важливо, щоб країна яка приймає та міжнародні організації допомагали мігрантам інтегруватися, забезпечували доступ до ресурсів і сервісів, що сприятимуть адаптації до нових реалій життя.

Адаптація до нового способу життя, особливо при переїзді до іншої країни, може бути непростою, проте важливим етапом. Щоб полегшити цей перехід, варто завчасно підготуватися: проаналізувати можливі труднощі, розробити чіткий план дій та бути налаштованим на зміни.

Безумовно вимушена міграція є складним і болісним процесом, який впливає на фізичний та емоційний стан людини. Війна змушує тисячі українців залишати свої домівки, рідні міста та країну, стикаючись з невизначеністю та страхом. Цей досвід часто супроводжується відчуттям втрати, тривоги та необхідністю швидко адаптуватися до нових умов. Зміна середовища без попередньої підготовки та знань про нове місце проживання додає складнощів, вимагаючи від людини сили, та витривалості. Тому українкам, які через трагічні обставини війни були змушені залишити свою країну, непросто адаптуватися до нових умов життя в європейських країнах. Одним з вирішальних чинників вдалої інтеграції є освоєння місцевої мови, розуміння законів та життєвих принципів країни, яка їх прийняла. Особливу складність для переселенок часто становить питання працевлаштування та пошуку достойного житла.

Водночас найбільшим випробуванням стає подолання емоційних труднощів. Ностальгія за рідною домівкою, постійна турбота про родичів, які залишилися в небезпеці, а також нав'язані складнощі щодо свого майбутнього чинять серйозний вплив на душевний стан. Виключно завдяки підтримці як від спільнот що приймають, так і спільнот самих мігрантів можна забезпечити успішну інтеграцію. Такому процесу сприяють психологічна допомога, соціальні ініціативи та створення комфортних умов для спілкування.

Основні проблеми та ризики, з якими стикаються вимушені мігранти за кордоном, включають труднощі адаптації до місцевого ринку праці. Особливо це стосується жінок

з маленькими дітьми, які мають обмежений доступ до роботи через короткий графік роботи дитячих закладів. Також існує проблема невідповідності між рівнем кваліфікації мігрантів та вакансіями, які доступні на ринку праці. Це змушує багатьох погоджуватися на низько кваліфіковану роботу з нижчою оплатою порівняно з місцевими працівниками.

Також недостатня поінформованість у правовій сфері та брак знань про місцеве законодавство можуть створювати значні труднощі для людей, які стикаються з правовими викликами. Важливо забезпечити доступ до інформаційних ресурсів, які надають професійну юридичну підтримку, а також проводити заходи для підвищення рівня обізнаності громадян щодо їхніх прав та обов'язків у країні перебування. Крім того, необхідно враховувати соціальні та культурні відмінності, які можуть впливати на процес інтеграції та взаємодії з місцевим населенням.

Українські жінки зазначають, що в медичній сфері ЄС існують певні питання. Зокрема, це стосується затримок у наданні своєчасної медичної допомоги, особливо невідкладної, а також проблем у лікуванні пацієнтів з хронічними захворюваннями. Крім того, респондентки наголошують на формальному підході лікарів до пацієнтів. За їхніми словами, професійний рівень медичних працівників та якість послуг у ЄС виявилися нижчими порівняно з медициною довоєнної України.

Також для українок, які вимушено покинули свої домівки, однією з серйозною проблемою у країні перебування стало пошук житла. Ця задача стає особливо складною для великих родин, сімей з малими дітьми або домашніми тваринами, оскільки вони стикаються з додатковими бар'єрами, оскільки біженця часто стає причиною відмов в оренді житла, що лише додає стресу та труднощів тим, хто прагне знайти безпечне місце для проживання.

Забезпечення доступного та якісного догляду за дітьми є ключовим аспектом для успішної соціально-економічної інтеграції українських жінок-мігрантів. Це особливо важливо для матерів, які прибули з дітьми без підтримки своїх чоловіків. Наявність таких установ сприяє їхній адаптації до нового середовища, даючи змогу знайти роботу та забезпечити стабільність у нових умовах життя. Проблема догляду за дітьми є важливим аспектом, який потребує уваги з боку суспільства та урядів. Для підтримки матерів, які постають перед труднощами через низьку відвідуваність шкіл та популярність дистанційного навчання, необхідно впровадити комплексні заходи. Це можуть бути програми фінансової допомоги сім'ям, розвиток інфраструктури для догляду за дітьми, а також створення гнучких умов праці для батьків. Крім того, варто розглянути можливість організації освітніх та інтеграційних заходів, які сприятимуть адаптації дітей

до нових умов навчання та життя. Такий підхід дозволить забезпечити баланс між професійною діяльністю батьків та їхнім обов'язком щодо виховання дітей.

Оскільки кількість українських дітей, які вступають до шкіл у країнах ЄС, значно зросла з початку 2025–2026 навчального року, то у зв'язку з цим країни, що приймають, активно працюють над розширенням освітніх можливостей для таких учнів. Зокрема, значна увага приділяється забезпеченню мовної підтримки, щоб допомогти дітям адаптуватися до нових умов навчання.

Отже, у нових умовах життя українські жінки демонструють приклад наполегливості та вміння пристосовуватися, активно спираючись на свої соціальні контакти для підтвердження компетенцій і отримання необхідної допомоги. Це підкреслює значущість соціального капіталу у вирішенні труднощів, пов'язаних з переїздом в іншу країну та допомагає відкривати нові шляхи до інтеграції в європейське суспільство. Проте, переїжджаючи до нового середовища, українки також стикаються з низкою викликів. Їм необхідно адаптуватися до незвичних культурних норм, розібратися в правових аспектах та пристосуватися до нових повсякденних реалій. Цей процес може супроводжуватися внутрішніми переживаннями, але з часом вона зможе знайти спосіб гармонійно інтегруватися в нову систему. Демократичне суспільство відкриває перед нею безліч можливостей для розвитку, самореалізації та досягнення поставлених цілей.

Українські жінки, що перебувають за кордоном, можуть зробити вагомий внесок у розвиток країн, які їх прийняли, за умови вдалої інтеграції та працевлаштування. Зокрема, відповідно до даних Національного банку Польщі, у 2024 році українці забезпечили 2,8% ВВП Польщі, що свідчить про їхню важливу роль в розвитку економіки цієї країни [4].

Держави, що приймають таких мігрантів, зацікавлені в їх утриманні, оскільки це сприяє їхньому власному прогресу. Однак для України критично важливо налагоджувати контакти з громадянами за кордоном та створювати передумови для їхнього подальшого повернення на Батьківщину. Це є найважливішим кроком для подолання наслідків міграційних процесів та відновлення України після кризових подій.

У країнах ЄС створено різноманітні програми підтримки для українців, які постраждали від війни. Ці програми включають доступ до житла, працевлаштування, медичних послуг, соціальної допомоги та освіти. Однак рівень допомоги може відрізнятися залежно від ресурсів і політики кожної країни. Це своєю чергою впливає на здатність переселенців адаптуватися до нового середовища та приймати рішення щодо свого майбутнього.

Європейська комісія ухвалила рішення продовжити дію Директиви ЄС про тимчасовий

захист до 4 березня 2027 року. Це дозволить забезпечити однакові умови для українських мігрантів у країнах Європейського Союзу. Таке рішення спрямоване на те, щоб країни-члени ЄС могли поступово адаптуватися до змін у режимі перебування громадян України, а також дати українцям час для прийняття рішення щодо повернення додому після стабілізації ситуації в Україні чи залишитися в країні перебування на законних підставах.

Так, після завершення дії тимчасового захисту українці матимуть можливість скористатися перехідним періодом, який дозволить підготуватися до повернення в Україну або оформити інші правові підстави для перебування за кордоном. Наприклад, Австрія запровадила трирічний дозвіл на перебування для українських громадян у 2024 році, який доступний тим, хто прожив у країні щонайменше два роки, працював пів року з останніх двох років та має фінансову незалежність. Цей дозвіл можна буде продовжити після завершення дії режиму тимчасового захисту. У Чехії передбачено спеціальний довготривалий дозвіл на перебування для українських біженців на строк до п'яти років. Він доступний тим, хто проживає в країні не менше двох років, працевлаштований, а їхні діти відвідують чеські школи.

З 2025 року у Польщі українці, які перебувають під тимчасовим захистом і проживали в країні безперервно щонайменше рік, зможуть отримати трирічний дозвіл на проживання. У Литві, завдяки новим законодавчим змінам, такі особи матимуть можливість отримати дозвіл на перебування на основі працевлаштування. Аналогічні можливості для зміни тимчасового статусу передбачені також в Естонії, Латвії, Італії та інших країнах [5].

У Норвегії та Швейцарії мешканцям з 14 областей України, які вважаються відносно безпечними, не надають тимчасового захисту. Це рішення ухвалено для кращого управління міграційними потоками та спрямування допомоги на ті регіони, які найбільше постраждали від наслідків війни.

Можна припустити, що трансформація статусу тимчасового захисту може залежати від різних аспектів, таких як географічне походження осіб, зокрема тих, хто прибув з прифронтових або окупованих територій. Крім того, важливим критерієм може стати економічна спроможність людини, її здатність працювати та забезпечувати себе самостійно. Демографічна ситуація також може відігравати значну роль, особливо якщо йдеться про наявність дітей та їхнє навчання в місцевих школах або інших освітніх установах.

Європейська Рада у червні 2025 року ухвалила рекомендації для країн-членів ЄС, спрямовані на скоординоване та поступове завершення режиму тимчасового захисту для українських мігрантів, коли ситуація в Україні

дозволять це зробити. Основна мета цих рекомендацій полягає у забезпеченні довгострокових і стійких рішень для тих, хто був змушений залишити Україну. Особливий акцент зроблено на врахуванні потреб України у процесі відбудови, а також на часі, необхідному для створення умов для реінтеграції громадян, які вирішать повернутися після встановлення миру. Також підкреслюється важливість індивідуального підходу до кожного мігранта. Крім того, у рекомендаціях наголошується на необхідності оцінки спроможності національних систем притулку та процедур визначення статусу іноземців у країнах-членах ЄС, щоб забезпечити ефективне управління цим процесом [6].

Мігранти, які успішно адаптувалися до суспільства, можуть розглянути можливість отримання різних правових статусів відповідно до законодавства країни перебування. Це може включати оформлення дозволу на проживання, пов'язаного з працевлаштуванням, навчанням або навіть отримання статусу постійного мешканця.

Країни, які приймають мігрантів, повинні забезпечити доступ до інформації про можливість повернення на Батьківщину та чіткий алгоритм дій для цього. Для українських жінок, які вирішили повернутися додому, важливо створити умови, які дозволять зробити зважений вибір. Доцільно сприяти організації короткострокових ознайомчих поїздок в Україну без ризику втрати можливості повернення до країни, де вони отримали притулок. Також необхідно забезпечити підтримку в організації таких поїздок для тих, хто не має змоги зробити це самостійно.

Європейська комісія наголошує на важливості впровадження ефективних програм добровільного повернення для запобігання зловживанням. Ці програми мають враховувати потреби України, а також ситуацію вимушених мігрантів у Європі та громадян, які залишилися в Україні. Основна увага повинна бути приділена підтримці громад, створенню умов для реінтеграції тих, хто повертається, та забезпеченню комфортного середовища для їхнього життя. Допомога має охоплювати не лише матеріальне забезпечення, але й організаційні аспекти, зокрема логістичні заходи, що є критично важливими у випадку масового повернення людей. Це сприятиме зміцненню соціальної єдності та інтеграції українців у суспільство.

Програма повернення передбачає активну співпрацю з урядом України для створення належних умов прийняття громадян. Це включає забезпечення житлом, працевлаштуванням, а також доступом до медичних та освітніх послуг. Учасники таких програм, які відповідають визначеним критеріям, матимуть можливість залишатися в країнах, що надали їм захист, щонайменше на рік. Цей період дозволить їм ретельно

спланувати свій переїзд і здійснити його в оптимальний час.

Країни-члени ЄС мають розглянути можливість продовження дозволів на перебування, передбачених тимчасовим захистом, для окремих категорій вимушених мігрантів після завершення його строку. Особливу увагу варто приділити людям з особливими потребами, якщо в Україні не буде відповідних умов для їхнього забезпечення. Також важливо врахувати інтереси сімей з малолітніми дітьми, які відвідують школи, щонайменше до закінчення навчального року.

Європейська Рада наголошує на важливості співпраці з Україною для визначення майбутнього статусу осіб, які перебувають під тимчасовим захистом. Також підкреслюється необхідність забезпечення мігрантів повною та зрозумілою інформацією щодо рішень, які впливають на їхнє життя. Для цього пропонується створення хабів єдності, які будуть функціонувати в країнах перебування українських мігрантів у партнерстві з українською владою.

Таким чином, після завершення війни та початку процесу відновлення України, вибір між поверненням на Батьківщину чи залишенням за кордоном буде залежати від багатьох факторів. Зокрема, це стосується особистих обставин кожної жінки, їхнього рівня інтеграції в нове суспільство, а також політики країн, які їх прийняли. Важливо, щоб ці країни підтримували Україну у відбудові, враховували її інтереси та сприяли співпраці на міжнародному рівні.

Європейські країни можуть зосередити свої зусилля на вдосконаленні законодавства, щоб забезпечити більш ефективне та справедливе регулювання правового статусу українців, які перебувають під тимчасовим захистом. Це дозволить розв'язати проблеми, пов'язані з великим обсягом заяв та зменшить навантаження на адміністративні структури.

Через складні життєві обставини багато українських жінок-мігрантів можуть зіткнутися з непростим вибором щодо повернення до рідної країни. Навіть якщо рівень безпеки в Україні покращиться, цей процес залишатиметься непростим через значні руйнування інфраструктури, дефіцит житла та необхідність адаптації до оновлених реалій життя. Тому надзвичайно важливо забезпечити підтримку, спрямовану на створення умов для тих, хто прагне повернутися додому.

Процес повернення українських громадян як вимушених мігрантів є складним та вимагає детального підходу. Необхідно взяти до уваги, що певний період родини можуть жити одночасно у двох різних країнах. Ефективним рішенням у такій ситуації може стати циркулярна модель міграції, коли повернення в Україну відбувається поступово, а умови для остаточного переїзду враховуються заздалегідь. Наприклад, старше

покоління може приїхати раніше, щоб підготувати базу для молодших членів родини. Також можливий варіант, коли спочатку повертаються працездатні особи, створюючи передумови для переїзду дітей і пенсіонерів.

Такий підхід до міграційного процесу дійсно може бути корисним для України. Він сприяє збереженню зв'язків з громадянами, які тимчасово перебувають за кордоном та створює умови для їхнього повернення в майбутньому. Це дозволяє уникнути складнощів, які можуть виникнути через масову реінтеграцію, особливо для тих, хто зазнав серйозних наслідків через повномасштабне вторгнення РФ на територію України.

Отже, досліджуючи тему вимушеної міграції та адаптації українських жінок у країні ЄС в умовах війни в Україні, можна зробити наступні висновки:

1. Збройна агресія Росії змусила мільйони українок покинути свої домівки у пошуках безпеки за межами своєї країни. І поки в Україні триває війна, темпи міграції залишаються високими. Для України наразі важливим є питання дослідження адаптації українських жінок у країнах ЄС, враховуючи їхній статус вимушених мігрантів, а також розроблення ефективних

механізмів підтримки для повернення українок на Батьківщину у післявоєнний період.

2. Українські жінки, які виїхали до країн ЄС через війну, стикаються з численними викликами на шляху до адаптації у країні перебування. Важливим компонентом їхнього нового життя є вивчення мови країни, що приймає, розуміння правових норм цієї країни та пошук роботи й житла. Однак найбільшими труднощами стають емоційні переживання, викликані тугою за домівкою і тривогою за рідних, які залишилися в Україні. Ці фактори значно ускладнюють інтеграцію в нове суспільство й вимагають значних зусиль та підтримки.

3. Україні для ефективного управління міграційними процесами необхідно розробити довгострокову стратегію сприяння поверненню наших громадян на Батьківщину, що охоплюватиме заходи з підтримання української культурної ідентичності за кордоном та створення гідних умов для безпечного перебування та працевлаштування в Україні. Ключовим компонентом цієї стратегії стане співробітництво з іншими державами для врегулювання питань міжнародної мобільності українців, особливо в процесі інтеграції в ЄС і забезпечення можливості вільного переміщення робочої сили.

Список використаних джерел:

1. Вимушені мігранти – соціологічний погляд в гендерному вимірі. Український центр економічних та політичних досліджень ім. Олександра Разумкова. Київ : Центр Разумкова, 2024. 204 с.
2. Ярошевська Т. В. Гендерна рівність в умовах воєнного стану в Україні. *Соціологія права*. 2024. № 3–4 (48–49). С. 217–223.
3. Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:212:001>. (дата звернення: 22.11.2025).
4. Analysis of the impact of refugees from Ukraine on the economy of Poland – 2nd edition June 2025. UNHCR. URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/116621> (дата звернення: 22.11.2025).
5. Phasing out temporary protection? Shaping EU policies through national experiences. The International Centre for Migration Policy Development. URL: <https://www.icmpd.org/blog/2025/phasing-out-temporary-protection-shapin> (дата звернення: 22.11.2025).
6. A predictable and common European way forward for Ukrainians in the EU. COM (2025) 649 final. Publications Office of the European Union. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4f95e4cd-5560> (дата звернення: 22.11.2025).

Дата першого надходження статті до видання: 22.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.12.2025